

جراحی مفصل یکی از شایع ترین جراحی هایی است که در بخش ارتوپدی انجام می گیرد. در جریان تغییر شکل و بیماری های مفصل ممکن است برای کاهش درد و بهبود ثبات و عملکرد مفاصل، اقدامات جراحی ضرورت یابد. اقدامات جراحی روی مفاصل عبارت اند از: برداشتن بافت های مصدوم، ترمیم اجزای آسیب دیده (مثل تاندون پاره شده) خارج کردن اجسام خارجی (دبریدمان) آرتروذر (بی حرکت کردن مفاصل) و آرتروپلاستی (تعویض قسمتی از سطوح مفصلی و یا کل آن)

تعویض مفصل

تعویض مفصل بیشتر در مفاصل ران، زانو و انگشتان دست انجام می گیرد مفاصل پیچیده تر (مثل شانه، آرنج، مچ دست و مچ پا) به ندرت تعویض می شوند تعویض مفصل معمولاً یک عمل جراحی انتخابی و غیر اورژانسی است.

اکثر مفاصل مصنوعی از جنس فلز یا پلی اتیلن متراکم هستند پروتز های انگشتان عموماً از جنس پلاستیک هستند. برای اتصال مفصل مصنوعی به استخوان آماده شده از نوعی ماده سیمانی به نام پلی متیل متاکریلات استفاده می شود که خصوصیتی شبیه استخوان دارد. یکی از علل شایع عدم موفقیت در تعویض مفصل، تماس نامناسب استخوان و ماده سیمانی و در نتیجه شل شدن پروتز است. با تعویض مفصل، درد بیمار به مقدار قابل ملاحظه ای کاهش می یابد میزان بهبود عملکرد و حرکت مفصل به شرایط بافت نرم و قدرت عضلات بستگی دارد.

بیماری زمینه ای مفصل و نیز وزن زیاد فعالیت زیاد بیمار بعد از عمل باعث تخریب زودرس مفصل تعویضی می شوند.

تعویض کامل مفصل ران

در تعویض کامل مفصل ران، مفصل یه شدت آسیب دیده را با مفصل مصنوعی تعویض می کنند. تعویض مفصل ران در این موارد توصیه می شود: آرتروز، شکستگی گردن استخوان ران، در سنین بالا و عدم موفقیت جراحی های ترمیمی قبلی و مشکلات ناشی از بیماری مادرزادی مفصل ران. پروتز های کامل مفصل ران انواع مختلفی دارند ولی اغلب شامل یک جزء فلزی رانی با سر کرومی است که داخل حفره پلاستیکی در ران (استابولوم) قرار می گیرد.

اقدامات مراقبتی جهت پیشگیری از عوارض احتمالی

۱- جلوگیری از دررفتگی و جابجایی پروتز

بیمار باید پایش را در وضعیت ابدوکسیون (دور از محور میانی بدن) قرار دهد که می توان آتل ابدوکسیون، بالش گوه ای شکل یا چند بالش بین پاها قرار داد. بسته به نظر جراح بعضی بیماران نباید به سمت مخالف عضو جراحی شده بچرخند در حالی که سایر بیماران می توانند به هر طرف بچرخند.

- * مفصل بیمار نباید بیش از ۹۰ درجه خم شود بنابراین سر بستر بیمار را نباید بیش از ۶۰ درجه بالا آورد.
- * هنگامی که بیمار می نشیند زانو ها باید پایین تر از مفصل ران قرار گیرد.
- * همیشه زانو هایش را با فاصله قرار دهد.
- * هنگام نشستن روی صندلی به جلو خم نشود.
- * از خم شدن به جلو برای برداشتن چیزی از روی زمین خودداری کند.
- * از صندلی، توالت بلند استفاده کند.
- * هنگام پوشیدن شلوار، جوراب یا کفش، مفصل ران را خم نکند.

- * پای عمل شده نباید به طرف داخل چرخش کند
- * پای عمل شده را روی پای دیگر قرار ندهد.

علائم و نشانه های دررفتگی پروتز

- * افزایش درد ناشی از انجام عمل جراحی، تورم و بی حرکتی
  - * درد کشاله ران یا افزایش ناراحتی در سمت عمل شده
  - * کوتاه شدن پا
  - * چرخش غیر طبیعی یا به داخل یا خارج
  - * محدودیت یا ناتوانی در حرکت دادن پا
  - * احساس ضربه ناگهانی در مفصل ران
- در صورت دررفتگی پروتز باید بلافاصله جراح را مطلع کرد تا هر چه سریع تر ران را جابجا بیندازد.

پیشگیری از ترومبوز ورید عمقی

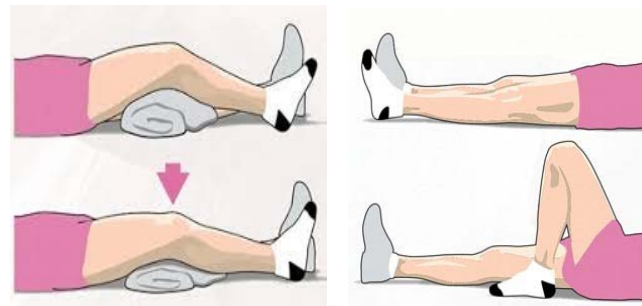
میزان بروز این عارضه در این افراد تا ۵۰٪ گزارش شده است بالاترین میزان آن ۴ الی ۱۷ روز پس از جراحی است. علائم آن شامل درد ساق پا، تورم و تحریک پذیری است. اقدامات لازم برای بهبود خونرسانی و جلوگیری از کندگی جریان خون وریدی جزء اولویت های درمان قرار دارند که باید مایعات به اندازه کافی مصرف کنند و هر ساعت ورزش های پا و مچ را انجام دهند در صورت تجویز پزشک جوراب های پلاستیکی و وسیله فشارنده متوالی پا استفاده کنند و از روز اول بعد از عمل به همراه کمک از تخت خارج شوند و شروع به راه رفتن کنند. داروی ضد انعقاد را طبق دستور پزشک استفاده نمایند.

پیشگیری از عفونت

بیماران سالمند، چاق با تغذیه نامناسب و نیز آنهایی که دچار دیابت، آرتروز روماتوئید، عفونت همزمان در سایر قسمت های بدن (عفونت دستگاه ادراری، آبسه دندان) هستند بیشتر در معرض ابتلا به عفونت قرار دارند. از آنتی بیوتیک ها طبق دستور پزشک برای پیشگیری از عفونت استفاده می شود.

جراحی تعویض مفصل ران

“ویژه بیماران”

منبع: برونر سودارت

کد سند: SH-PE-Pa/۰۳-۰۱-۰۲/۰۸

تاریخ تهیه: ۱۴۰۲/۸/۲۰

بازنگری: ۱۴۰۵/۸/۲۰

- * محل برش جراحی را خشک و تمیز نگه دارند .
- * اگر نشانه های عفونت زخم مثل (درد ، تورم ، ترشح و تب) دیده شد به پزشک سریعاً اطلاع دهند .
- * برای تسکین درد در منزل می توان از ضد درد های خوراکی استفاده کرد .

واحد آموزش به بیمار بیمارستان ساسان

آدرس: تهران - بلوار کشاورز - شماره ۴۳

تلفن: ۸۹-۸۸۹۶۵۱۷۰ داخلی ۷۳۹

info@sasanhospital.com

خودمراقبتی:

- * از وسایل کمکی (چوب زیر بغل ، واکر و عصا) برای مدت کوتاهی می توان استفاده کرد بعد از تقویت عضلات دیگر نیازی به استفاده از این وسایل نیست .
- * حداقل ۳ تا ۶ ماه طول می کشد که بیمار با اجازه پزشک بتواند از پله ها بالا برود .
- * پیاده روی مکرر ، شنا کردن و استفاده از صندلی با پایه برای تقویت مفصل ران عالی هستند .
- * بیمار باید از مسافرت های طولانی خودداری کند مگر اینکه در طی سفر بتواند به طور مرتب وضعیت خود را تغییر دهد نباید بیش از ۴۵ دقیقه بنشیند .
- * بیمار باید از انجام بعضی فعالیت ها نظیر حمام در وان ، زور زدن شدید ، برداشتن اجسام سنگین ، دولا کردن و چرخش بیش از حد (برف پارو کردن ، چرخش شدید بدن) خودداری کند .
- * از توالف فرنگی و تخت خواب در منزل استفاده کند .
- * ۱۰ تا ۱۴ روز بعد از جراحی بخیه ها کشیده می شود .